

ĐÀO TẠO ĐÔNG NAM Á HỌC Ở ĐẠI HỌC MỞ THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

PGS-TS. Nguyễn Quốc Lộc *

Vào năm 2010 năm có nhiều ngày lễ lớn của đất nước, trường Đại Học Mở Thành phố Hồ Chí Minh tròn 20 năm tuổi đời. Một phần năm thế kỉ ra đời và vững tiến của một trường Đại Học mới, một mô hình đào tạo mới trong thời kì đổi mới của đất nước, thật đáng mừng.

Danh xưng của trường có chữ “Mở” ban đầu gọi là “Viện Đào tạo Mở rộng”, sau đó là “Đại Học Mở-Bán công”, nay là trường: Đại Học Mở Thành Phố Hồ Chí Minh.

Với triết lí “Mở” và là mô hình đại học mới ngay từ lúc ra đời, Viện Đào tạo mở rộng đã có đóng góp thiết thực là mở được một số ngành đào tạo mới, trong đó, có và trước tiên là ngành Đông Nam Á Học.

Đến năm 1995 khi Việt Nam chính thức là thành viên của Hiệp Hội các nước Đông Nam Á (ASEAN) thì khoa Đông Nam Á Học đã đủ sức tổ chức được “Hội thảo khoa học chào mừng Việt Nam gia nhập ASEAN” (7/1995) và sau đó trường đã làm lễ cấp bằng cử nhân Đông Nam Á Học cho 125 sinh viên tốt nghiệp khóa đầu tiên (1991-1995). Trong thư chúc mừng của Bộ trưởng Ngoại Giao Nguyễn Mạnh Cầm đọc tại buổi lễ có viết: “Nhà trường thành lập sinh viên khoa Đông Nam Á Học với khóa học đầu tiên là một đóng góp có ý nghĩa thiết thực và rất có ý nghĩa”

I. Thành lập khoa Đông Nam Á Học:

Sau 3 khoa Quản trị kinh doanh, tiếng Anh và Tin học ra đời vào năm 1990, khoa Đông Nam Á thành lập vào ngày 18 tháng 9 năm 1991. Quyết định mở ngành đào tạo cử nhân Đông Nam Á học của Viện Đào tạo Mở rộng lúc bấy giờ đón nhận được sự đồng tình và ủng hộ mạnh mẽ của nhiều nhà khoa học trong cả nước. Một Hội đồng khoa học được thiết lập đầu tiên gồm 12 nhà khoa học đã góp phần quan trọng xây dựng Chương trình đào tạo bậc Đại học ngành Đông Nam Á Học đầu tiên ở nước ta. Bộ giáo dục đào tạo đã phê duyệt chương trình đào tạo này (Văn bản số 9184/ĐH) và cho sử dụng cấu trúc

chương trình đào tạo được xây dựng cách đây gần 20 năm đó không khác nhiều so với khung chương trình đào tạo khi vực học do Bộ ban hành năm 2005 và cũng phù hợp với quy định về chương trình giáo dục đại học trong quy chế 2006. Xây dựng được chương trình đào tạo đúng là thành công quan trọng đầu tiên để mở ngành đào tạo mới Đông Nam Á Học.

Tổ chức một lực lượng giảng dạy gồm nhiều người, đủ các môn học, đảm bảo chương trình đào tạo mới mẻ, là công việc có nhiều khó khăn. Ngoài những thành viên

* Nguyên Trưởng Khoa Đông Nam Á học, Trường Đại học Mở TP. Hồ Chí Minh

trong Hội đồng khoa học của khoa có hơn 50 nhà giáo có uy tín, nhiều kinh nghiệm, giàu nhiệt huyết với sự nghiệp đào tạo hết lòng công tác. Các thầy, cô giáo phải vượt qua nhiều khó khăn để trong một thời gian rất ngắn chuẩn bị giáo trình cho các môn học chuyên ngành về khu vực học Đông Nam Á. Trong chương trình đào tạo có môn học về “Biển ở Đông Nam Á” (rất cần thiết trong tình hình hiện nay) khó mời người dạy đã có nhà Hải dương học PGS.TS. Đặng Công Minh tận tình giảng cho sinh viên khoa Đông Nam Á học.

Hàng chục giáo trình về địa lí Đông Nam Á, Lịch sử các nước Đông Nam Á, Kinh tế các nước Đông Nam Á, Thể chế chính trị các nước ASEAN, Chiến lược phát triển các nước ASEAN, lịch sử hình thành và phát triển ASEAN... Đã được các thầy, cô giáo biên soạn xong và nhanh chóng ấn hành phục vụ sinh viên học tập. Tài liệu tham khảo với tên gọi: “Đông Nam Á ngày nay” do Khoa thực hiện ra số đầu tiên (184 trang) vào tháng 4 năm 1992 và tiếp tục đến tay sinh viên đều đặn hàng năm, tổng cộng đến 10 tập hơn 2000 trang.

Là một ngành đào tạo khu vực học sinh viên Đông Nam Á học được tạo điều kiện tiếp xúc thực tế. Trong mấy năm 1994-1996 khoa đã đưa được hàng chục đoàn với hàng trăm lượt sinh viên đến các nước (Hàn Quốc, Thái Lan, Campuchia, Malaysia, Singapore, Indonesia, Philippines. Hoạt động giao lưu, hội nhập được làm nhiều hơn chính là tại Thành phố Hồ Chí Minh: Các sinh hoạt văn hóa, dự các lễ hội truyền thống, tham gia các cuộc thi tìm hiểu ASEAN, đón tiếp các đoàn sinh viên từ các nước trong khu vực đến. Cuộc thi hùng biện ASEAN được tổ chức thi

ở Malaysia năm 1996 đã mời đoàn sinh viên khoa Đông Nam Á học tham dự.

Sinh viên khoa Đông Nam Á học sớm đã tham gia các chương trình nghiên cứu khoa học. Đông đảo sinh viên tham dự các cuộc thi nghiên cứu khoa học do Bộ tổ chức và chương trình EUREKA của Thành Đoàn Thành phố Hồ Chí Minh, nhiều sinh viên đạt giải cao. Trong đó, có cả giải xuất sắc đặc biệt.

Công tác đào tạo cổ chức của khoa Đông Nam Á học ngay từ đầu đã quan tâm bảo đảm chất lượng. Trong thư chúc mừng sinh viên tốt nghiệp khóa VI Giáo sư Trần Văn Giàu đã viết: “Mở đầu trong việc mở ngành Đông Nam Á học ở nước ta là một thành tích lớn của trường Đại Học Mở-Bán công Thành phố Hồ Chí Minh. Song, quan trọng nhất không phải ở chỗ mở một khoa khoa học xã hội cần thiết mà trước giờ chưa có trong giáo dục, quan trọng là ở chỗ công tác đào tạo đem lại kết quả tốt mong đợi”.

“Kết quả tốt mong đợi” là một số lượng lớn chất lượng tốt sinh viên mà khoa Đông Nam Á học đã đào tạo được từ khi thành lập cho đến nay.

II. Đào tạo Đông Nam Á học hiện nay:

Hiện nay ngành Đông Nam Á học đã được xác định rõ trong danh mục các ngành nghề đào tạo của hệ thống giáo dục Việt Nam ở đủ các cấp. Trên đại học có đào tạo Tiến sĩ Đông Nam Á học là 62.31.50.10. Bậc sau đại học có Thạc sĩ chuyên ngành Đông Nam Á học trong Châu Á học với mã số: 60.31.50.

Bậc đại học có nhiều trường đào tạo cử

nhân Đông Nam Á học.

Trường Đại học Mở Thành phố Hồ Chí Minh vốn là nơi có quy mô sinh viên Đông Nam Á học lớn nhất và tổ chức đơn vị đào tạo riêng: Khoa Đông Nam Á học. Lịch sử thành lập khoa Đông Nam Á học và 19 khóa đào tạo, trong đó 15 khóa đào tạo với tổng số hơn 3000 sinh viên tốt nghiệp nhận bằng cử nhân Đông Nam Á học. Trường Đại học Mở Thành phố Hồ Chí Minh có vai trò lịch sử, có truyền thống và kinh nghiệm đào tạo ngành Đông Nam Á học rất đáng quý.

Phát huy truyền thống quý báu đó, khoa Đông Nam Á học trường Đại học Mở Thành phố Hồ Chí Minh cần được duy trì, củng cố và tăng cường để làm tốt nhiệm vụ đào tạo cử nhân và tiến tới đăng kí đào tạo Thạc sĩ Đông Nam Á học.

Để được giao nhiệm vụ đào tạo Thạc sĩ, khoa Đông Nam Á có những thuận lợi nhưng chưa đủ điều kiện theo quy định của quy chế đào tạo trình độ Thạc sĩ ban hành theo quyết định 45/2008 của Bộ Giáo dục và Đào tạo. Đó là phải có 5 giáo viên cơ hữu có trình độ tiến sĩ và đảm bảo được 60% khối lượng của chương trình đào tạo Thạc sĩ.

Thực hiện nhiệm vụ đào tạo cử nhân Đông Nam Á học hiện nay có những khó khăn do tình hình mới.

Quy mô sinh viên tuyền vào ngành Đông Nam Á học mấy năm gần đây không còn như trước. Điều đó dễ hiểu và là tình trạng chung của nhiều ngành học ở tất cả các trường đại học trong cả nước vào mùa tuyền sinh đại học. Theo tôi biết gần đây nhất số sinh viên vào khoa Đông Nam Á học khoảng 100 người. Như thế vẫn còn đông hơn một số chỉ tiêu tuyền sinh của một số khoa lâu

năm ở các trường lớn (khoảng 70-80).

Với quy mô sinh viên như vậy có thể không cần phân ra nhiều chuyên ngành, mà sinh viên cùng khóa học một chương trình đào tạo, trong đó môn ngoại ngữ chia thành lớp riêng học 2 hay 3 thứ tiếng (Thái Lan, Malaysia, Khmer... Chẳng hạn) của Đông Nam Á.

Nghiên cứu khoa học là 1 trong 2 nhiệm vụ quan trọng nhất của bất kì đơn vị đào tạo nào. Khoa Đông Nam Á học đẩy mạnh hơn nữa các hoạt động nghiên cứu khoa học của khoa học và của sinh viên trong khoa nhằm phục vụ yêu cầu đào tạo.

Tăng cường các hoạt động hợp tác quốc tế để phục vụ cho đào tạo.

Đó là những hoạt động mà khoa Đông Nam Á học có truyền thống, có lợi thế, cần tăng cường hơn nữa trong tình hình mới. Nhiệm vụ đào tạo từ xa của khoa Đông Nam Á học trường Đại học Mở Thành phố Hồ Chí Minh cũng cần thực hiện theo nhu cầu.

Tóm lại, trường Đại học Mở Thành phố Hồ Chí Minh là nơi khai sinh đào tạo bậc đại học ngành Đông Nam Á học ở Việt Nam, hiện nay cũng là nơi có số lượng sinh viên học ngành này đông nhất trong cả nước. Tổ chức đào tạo chất lượng tốt, dù quy mô sinh viên không lớn như trước đây, là đóng góp quý báu của khoa Đông Nam Á học. Khoa Đông Nam Á phải được củng cố tăng cường, phát triển mạnh hơn nữa để hoàn thành sứ mạng vẻ vang của mình.

Kính chúc thành công!